

GASILEC

Glasilo Gasilske zajednice Dravske banovine

Letnik
XL

V Ljubljani, dne 20. septembra 1936

Štev.
9

Izhaja vsak mesec. Posamezna številka 2.50 Din, za inozemstvo 3 Din

Vsebina:

	Stran
Vesti starešinstva gasilske zveze kraljevine Jugoslavije	99
Vesti starešinstva gasilske zajednice za Dravsko banovino	99
Misli pri sestavi požarno policijskih predpisov	101
Predpis	103
Bojni strupi	106
Nekaj za vsakega	110

Gasilske čete, pozor!

Nov izum!

Preden si nabavite **obveze za cevi**, Vas vljudno vabimo, da naročite **1 komad za poizkušnjo**. — **Cena: 10 cm dolga obveza Din 18.—, 20 cm dolga Din 24.—**
Pri večjem odjemu primeren popust

Kregar & Fajdiga
tehnične in elektrotehnične potrebščine

K a m n i k

Založil odbor »Gasilske zajednice za Dravsko banovino«. Odgovorni urednik Jože Turk
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj)

Izhaja mesečno. — Letna naročnina Din 30.—.

Prost. gasilska četa v Čolnišah, župa sreza Lifiše, p. Sava, kupi dobro ohranjeno

ročno brizgalno

Ponudbe s podrobnim opisom brizgalne, če mogoče s sliko, naj se pošljejo četi.

Prostovoljna gasilska četa na Polenšaku kupi dobro ohranjeno

ROČNO BRIZGALNO

eventualno tudi kompletno s cevmi

Ponudbe naj se pošljejo Prostovoljni gasilski četi na Polenšaku, srez Ptuj

»Jugoslavija« splošna zavarovalna družba

Posluje po vsej Jugoslaviji

Ustanovljena leta 1913. ~ Delniška glavnica znaša nad 3,000.000 dinarjev v zlatu
Ravnateljstvo za Dravsko banovino v Ljubljani

sklepa: 1. požarna zavarovanja; 2. življenjska zavarovanja; 3. nezgodna in jamstvena zavarovanja; 4. zavarovanja proti škodam zaradi tatinskega vloma; 5. transportna zavarovanja; 6. zavarovanja proti škodam zaradi razbitja stekla; 7. avtomobilna zavarovanja. ~ Največji tu delujoči zavod. ~ Družba je prevzela od „Graške vzajemne zavarovalnice“ in od zavarovalnih družb „Feniks“ (požarni oddelek) in „Franco-Hongroise“ ves njihov kupčijski obstoj v naši državi. Najnižje tarife. Takojšnja plačila škod. Po naredbi ministrstva za vojno in mornarico nadomeščajo police splošne zavarovalne družbe „JUGOSLAVIJE“ ženitvene kavicje za častnike.

Pisarna: Tyrševa cesta št. 15 ~ Telefon št. 2571

Gasilske čete, pozor!

Nabavite si najcenejše opasače za moštvo in starešine pri direktnem producentu. Vzorec ustreza vsem predpisom in je odobren od Vatrogasnega saveza Kraljevine Jugoslavije v Beogradu pod br. 1114 z dne 7. maja 1935 ter registriran pod br. 29 v Savezni pisarni. — Ob večjem odjemu popust!

»Indus« TOVARNA USNJA IN USNJENIH IZDELKOV
družba z o. z. Ljubljana, Sv. Petra c. 72

KRZNARSTVO IN IZDELOVANJE SLUŽBENIH ČEPIC

MARTIN OREHOVC

CELJE, Gosposka ulica 14

Gasilci, kupujte samo prvovrstno izdelane gasilske čepice
Velika zaloga čepic, naramnic in vseh gasilskih potrebščin
Prosim, v primeru potrebe nikakor ne prezrite moje tvrdke

Vesti starešinstva gasilske zveze kraljevine Jugoslavije

Iz XXXIX. seje starešinstva gasilske zveze kraljevine Jugoslavije, ki je bila v Beogradu dne 3. septembra 1936.

Firma Gestetner je povrnila zvezi stari aparat za 2000 Din. Sklenjeno je bilo, da se ta ponudi gasilskim zajednicam za ceno 2000 Din.

Vprašanje vežbovnika: Vrhovni inšpektor g. Pintar je poročal, da je vežbovnik v zadnji redakciji in bo ta mesec gotov.

Po kratki debati je bilo zaključeno, da se vpokliče za 28., 29. in po potrebi tudi za 30. septembra t. l. seja upravnega odbora z dnevnim redom: Razprava o vežbovniku ter izbor novih članov revizijskega odbora. Po seji uprave bo razpravljajal posebni odsek, ki ga tvorijo gg. dr. Matic, Snoj, dr. Stefanovič, dr. Pavičić in Bjelič, o pragmatiki za gasilske uradnike.

Poučno potovanje v inozemstvo Po kratki debati se sklene, da odidejo gasilski inšpektorji začetkom meseca oktobra na poučno potovanje v inozemstvo.

Vabilo na kronanje angleškega kralja. Gasilska zveza se bo odzvala pozivu ter bo naknadno določila svojega zastopnika.

Pisanje listov ob spremembi uprave pri gasilski četi v Beogradu. G. generalni sekretar poroča, da je bil na dopustu, ko je izšel članek v »Vremenu« in »Vatrogasnem Vjesniku«. Listu »Vremenu« je poslal popravek, katerega je prineslo »Vreme« baš na dan seje. V kratkih besedah opisuje, kako je prišlo do spremembe stare uprave. Izjavlja, da ni bilo pri četi nobenih nepravilnosti. Čita poročilo začasne uprave o delu stare uprave. Izjavlja, da se je izvršil napad na njegovo osebo. Prosi, da vzame vso zadevo zveza v svoje roke ter da ga zaščiti pred takimi napadi. Izjavlja, da hoče tožiti liste radi klevete ter prosi za zadevno dovoljenje.

Gospodu Lekiću se dovoli, da pošlje popravek v »Vatrogasni Vjesnik« in da vложи tožbo.

Starešinstvo zveze pa se bo pečalo z vprašanjem, ko izda v zadevi ministrstvo za telesno vzgojo naroda svoj odlok.

Vprašanje honorarnega računskega referenta. To vprašanje je načel v starešinstvu podstarešina g. Snoj v zvezi s svoječasnim sklepom zvezne uprave in predlaga, da se namesto honorarnega računskega referenta namesti stalna pisarniška moč. Po daljši debati se sklene, da se to vprašanje stavi z dnevnega reda do donošenja pragmatike.

Vesti starešinstva gasilske zajednice za Dravsko banovino

Zdravljenje gasilstva v Dobrni in Rogaški Slatini.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine je pod IV, No. 15926/3 od 3. junija 1936. leta dostavila Gasilski zvezi K. J. po ministrstvu za telesno vzgojo naroda odlok, da imajo člani prostovoljnih gasilskih čet pravico do 50%-nega popusta na stanovanju in taksi v banovinskih zdraviliščih na Dobrni in v Rogaški Slatini v pred- ali posezoni. V glavni seziji od 1. julija do 31. av-

gusta vsakega leta ta popust ne velja. Za uživanje teh ugodnosti morajo imeti člani gasilskih organizacij članske izkaznice in potrdilo, da ne plačajo več kot 1000 Din neposrednih letnih davkov.

Vnašanje podpor gasilskim četam v občinske proračune.

Na prošnjo Gasilske zveze K. J. v zadevi podpiranja gasilskih čet od strani občin, je izdalo ministrstvo za telesno vzgojo naroda pod O. Br. 2747 z dne 12. avgusta 1936. leta razpis vsem kr. banskim upravam z nastopno vsebino:

»Zakon o org. gasilstva od 15. julija 1933. leta predvideva v §§ 76, 88 in 94, da so občine dolžne gmotno pomagati gasilskim četam; istotako T. št. 393 zakona o taksah predvideva, da pobirajo občine davčne doklade v višini 5% izključno v gasilske svrhe.

Medtem pa dnevno prihajajo temu ministrstvu pritožbe prostovoljnih gasilskih čet proti občinskim oblastem, da se ne drže teh zakonskih predpisov, pa še več, da one podpore, ki so jih vnesle v svoje proračune posebno za gasilstvo, ne izplačujejo v onem iznosu, ki je odrejen v proračunu, jih večkrat zmanjšajo ali vobče nikoli ne izplačajo.

Da bi se naše celokupno gasilstvo moglo usposobiti za visoke cilje in dolžnosti, ki mu jih nalaga zakon, se naprošate za odredbo na vse občine na ozemlju Vaše banovine, v katerih že obstojajo gasilske čete, kakor tudi na one občine, ki so po §§ 28. in 29. zak. o org. gas. obvezne ustanoviti gasilske čete in jim nabaviti pribor in opremo za gašenje, da v bodoče v svoj proračun vnašajo potrebne kredite kot podpore posebno za gasilstvo, da taiste redovito izplačujejo v polnem predvidenem iznosu ter se v tem pogledu tudi kontrolirajo.«

O tem obveščamo vse bratske župe in čete s povabilom, da vsako leto pravočasno dostavljajo občinam svoje skrbno sestavljene proračune ter tudi poskrbe in pogledajo v razgrnjeni občinski proračun, če so se res vstavili zaproseni zneski za gasilske podpore.

Mednarodni turnir za ognjemet v Parizu

Ministrstvo za zunanje posle je dostavilo Gasilski zvezi K. J. razpis nastopne vsebine: »Mednarodna razstava v Parizu namerava prirediti od 13. do 15. julija 1937. leta mednarodno tekmo ognjemetarjev. Po oceni gledalcev se bodo razdelile hkratu z umetniškimi darili in diplomami te-le nagrade:

1. kot prva nagrada 100.000 frankov v gotovini,
2. kot druga nagrada 50.000 frankov v gotovini,
3. kot tretja in četrta nagrada 25.000 frankov v gotovini.

Prijave po 31. decembru 1936. leta se ne bodo več sprejemale.

Ognjemetarji - umetniki, ki se zanimajo za ta turnir, se naprošajo, da se čim prej mogoče pismeno obrnejo na tvrdko Beaudoin et Lods, Architectes charges des Fêtes de la Lumiere, 90 Avenue Niel — Paris (17 me), katera jim bo dostavila vse potrebne listine. Imena morebitnih priglašencev - ognjemetarjev je sporočiti po službeni poti do konca meseca septembra Gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije.

Iz seje osrednjega odbora

V svoji redni seji dne 3. septembra t. l. je sprejel osrednji odbor te-le predloge:

O potrebnosti osnovanja novih gasilskih čet odloča v prvi vrsti župa tako iz finančnega kakor terenskega stališča. Ako niso dani vsi pogoji za ustanovitev, se ima le sestaviti pomožne postaje k že obstoječim četam v dotičnih občinah. Ozirati se je vedno na okoliš, da ne bodo občine preobremenjene z dajatvami za gasilske potrebščine.

O sprejemanju novega članstva odloča po zakonu edino-le četni upravni odbor. Proti njegovi odločitvi ni ugovora. Zdravniško preiskani člani se pozovejo k vajam in če ne prihajajo, jih odbor črta iz imenika po določbah org. zakona.

Počeni s 1. januarjem 1937. leta bo izhajal list »Gasilec« na 24 straneh z večjimi črkami in širšimi vrstnimi razprtinami. Strokovni članki se bodo honorirali na primeren način. List dobi na koncu leta indeks kot prilogo in primerne platnice. Indeks se bo tudi dodal 1935. in 1936. letniku.

Vsaka gasilska četa mora imeti najmanj te-le knjige: Dr. R. Andrejka »Gasilstvo in požarna obramba«, dr. Mavricij Rus »Prva pomoč«, Janez Frlan »Sodobna gasilska služba« in »Organizacija gasilstva v kraljevini Jugoslaviji«.

One župe, ki niso priredile poučnih tečajev v zimskem času 1935/36. leta, morajo to nadoknaditi v tej jeseni. Vse ostale župe naj izvedejo ponavljalne tečaje.

Izpiti se bodo izvršili v letošnji pozni jeseni in pozimi. Vse podrobnosti se bodo objavile s posebno okrožnico.

Vežbovnik naj ima povelja za redovne vaje po vojaških eksercernih pravilih, dočim se bo pri orodnih vajah poveljevalo v slovenščini.

Misli pri sestavi požarno policijskih predpisov, ki temeljijo na gasilskih izkušnjah in na tehnično znanstvenih temeljih.

Predavanje dipl. ing. Pavla Bernaschek-a, svetnika gasilstva mesta Dunaja, na IV. internacionalnem kongresu na Dunaju.

Najvažnejša naloga tehnično izšolanega gasilskega tehnika, ki si je v gasilski službi v teku let po lastnem delu in v skupnem delu z uradnimi tehniki raznih strok pridobil primerne izkušnje, je izdelava določb, ukrepov, predpisov in zakonov, ki se bodo, upoštevaje vsakokratno stanje tehnike, ozirali prav tako na ogroženost someščanov kot na uničevanje nacionalnega premoženja, v kolikor to človeški razum pač zmore.

Zamislimo se malo nazaj v zgodovino gasilstva in videli bomo, da so predvidevali prvi požarno policijski ukrepi na eni strani shranjevanje blaga v kletih, kjer je bilo najboljše zavarovano ob požaru, na drugi strani pa premeščanje nevarnih objektov (shrambe za smodnik itd.) v tako okolico, kjer v primeru nesreče niso ogrožali drugih stavb.

Ti preprosti požarno policijski predpisi so pač zadostovali le tako dolgo, kolikor časa je bilo življenje narodov preprosto in so bile tudi njih življenjske potrebe preproste.

Z napredovanjem tehnike, s stopnjevanjem življenjskih zahtev, s postankom gostih naselij, z nastankom in razvojem industrijskega življenja pa niso več zadostovala prej navedena pravila.

Poseben je bil in je še danes vpliv tehnike na gospodarstvo in na življenjske potrebe. Te zahtevajo od moža, ki se peča z gasilstvom, posebno znanje.

Tehnika je odprla življenju ogromno polje izdelave in predelave materiala s svojimi nebrojnimi postopki. Pa ne samo pota pri predelavi in izdelavi tvarin, tudi stavbe, v katerih se vse to vrši, zahtevajo temeljito upoštevanje vsega tega po gasilskih tehnikah.

Tehnik je omogočil človeku, da se v izdatnejši meri brani proti uničevanju življenj in imetja, kakor je bilo to mogoče v časih pred razvojem tehnike.

V svrhu globljega spoznavanja obrambnih mer je potrebno spoznati razvoj tehnike in dosedanja dognanja.

Če je zadostovalo v najstarejših časih poznanje gorljivih in negorljivih snovi, je treba danes spoznati lastnosti raznih industrijskih tvarin ter vpliv ognja in vročine nanje.

Tehnologija gorenja in vpliv toplote na razne tvarine nam kaže, da te lahko delimo tako-le:

1. Tvarine, ki pod vplivom toplote ali ognja ne začno goreti, negorljive tvarine — in
2. tvarine, ki pod vplivom plamena ali toplote podležejo oksidacijskemu procesu.

Pri prvih nas zanima, ali dobro ali slabo prevajajo toploto in če pod vplivom toplote obdrže svojo trdnost ter jih lahko uporabimo kot material za omejitve in varovanje sosednjih prostorov.

Tvarine druge vrste treba razlikovati z ozirom na vpliv ognja in toplote nanje v primeru samovžiga. Te se lahko razvrste v razne skupine, in sicer:

- a) Tvarine, po katerih se širi ogenj počasi ter omogoča uspešno udejstvovanje krajevnih gasilskih organizacij — čet — in
- b) tvarine, po katerih se ogenj širi s tako naglico, da je uspešno delo gasilstva nemogoče.

Primer vam bo to mnogo jasneje pokazal. Lesena trska, ki jo prižgemo na enem koncu, zgori v gotovem času. Prav tako dolg trak papirja zgori mnogo hitreje, filmski trak še hitreje in nit iz razstrelilnega bombaža ali puh eksplozivnih plinov celo v drobcih sekunde. Hitrost gorenja je odvisna od raznih činiteljev. Kot najvažnejše naj omenim tole:

1. Velikost vžgane površine v celoti;
2. razmerje kurilne vrednosti in gorišča (one stopnje toplote, pri kateri kakšna snov gori) do vrelišča in plamenišča;
3. kemijska afiniteta (sposobnost spajanja elementov) pri gorenju nastalih plinov z zračnim kisikom;
4. stopnja odvisnosti goreče tvarine do obdajajočega zračnega kisika, odnosno količine kisika, ki se nahaja že v snovi sami, in slednjič
5. potreba in množina zraka kakor tudi eksplozivni obseg nastalih nepopolnih produktov pri gorenju.

Ko smo vrednote za te činitelje ugotovili, gledamo tudi jasneje na hitrost zgorenja in laže spoznamo vpliv, nevarnost in možnost protiukrepov.

Na vsak način pa je za gasilskega tehnika potrebno, da pozna moč lastnih sredstev ter njih tehnični vpliv na mešanico snovi, ki pri gorenju oksidirajo.

Sicer so naši predniki že vedeli, da pogasimo požar z odtegnitvijo za gorenje potrebnega kisika, ali pa da znižamo toploto pod ono temperaturo, pri kateri se snov vname. (Tukaj ne omenjam tretjega načina gašenja, to je

odstranitve gorljivih snovi, kar je v zvezi z zgoraj omenjenim manj važno.) Novejša tehnika pa je gašenje z znižanjem temperature in uporabo curka, ki ima visok pritisk poglobila in to ne le nazorno, temveč tudi v pravem pomenu besede. S pomočjo vodnega curka z visokim pritiskom pri snoveh, ki primerno počasi gore, je namreč omogočila slediti razširitvi oksidacije v globino, kjer veže vodni curek sproščeno toploto.

Ob uporabi preizkušenih centrifugalnih brizgaln z visokim pritiskom so dunajski gasilci spoznali njih prednost, pa so zategadelj splošno nabavili gasilno orodje z visokim pritiskom.

Predpis

o nadziranju strokovno - tehničnega delovanja gasilskih čet, žup in zajednic.

Čl. 1.

Na osnovi toč .1 § 64. in v zvezi toč. 3. § 46. in toč. 4. § 69. Zakona o organizaciji gasilstva v kraljevini Jugoslaviji se odreja s tem Predpisom dolžnost, način in čas vršenja inspekcijske službe po strokovno tehničnih organih, višjih predpostavljenih v nižjih podrejenih gasilskih ustanovah in njihovih organih v kraljevini Jugoslaviji.

Čl. 2.

Inspekcijska služba je redna in izredna.

Redna je, ko jo vrši organ po naprej določenem in odobrenem načrtu a izredna, če jo vrši v posebnih primerih, ko se pokaže, da je to potrebno.

Čl. 3.

Inspekcijsko službo vrše:

1. vsi župni starešine (župni gasilski nadzorniki) odnosno njihovi namestniki na področju svojih žup;
2. vsi gasilski inspektorji (odnosno njihovi pomočniki) na področju svojih zajednic in
3. vrhovni inspektor gasilske službe v vsej kraljevini Jugoslaviji.

Čl. 4.

Organi iz člena 3. so dolžni vršiti inspekcijsko službo najmanj enkrat letno, in to:

1. starešine gasilskih žup s pregledom vseh gasilskih čet razen poklicnih;
2. gasilski inspektorji s pregledom vseh gasilskih žup. V zajednicah, kjer ni gasilskih žup, vršijo dolžnost po točki 1. gasilski inspektorji;
3. vrhovni inspektor gasilske službe s pregledom dela gasilskih zajednic, gasilske župe Beograd-Zemun-Pančevo in vseh poklicnih gasilskih čet.

Gasilski inspektor lahko, kadar smatra za potrebno, pregleda delo gasilskih čet v onih zajednicah, kjer obstojajo župe, vrhovni inspektor pa more, kadar se mu to zdi potrebno, pregledati delo gasilskih žup in čet.

Čl. 5.

Redne inspekcije vršijo starešine gasilskih žup (župni gasilski nadzorniki) na podlagi sklepa župne uprave; gasilski inspektor na podlagi sklepa starešinstva gasilske zajednice, a vrhovni inspektor gasilske službe na podlagi sklepa Starešinstva gasilske zveze kraljevine Jugoslavije.

Čl. 6.

Nadzorovalni organi se ne morejo, ko vršijo inspekcijo, zadržati pri poedini edinici (pri kateri vršijo inspekcijo) več kakor dva dneva. Ako posel zahteva daljše zadrževanje v posameznih primerih, mora biti to predvideno v potnem načrtu; ako to ni predvideno, naj se zahteva posebno odobrenje v smislu člena 7.

Čl. 7.

Izredne inspekcije se vršijo, če je potrebno, in sicer:

1. na podlagi sklepa župne uprave, odnosno starešinstva zajednice, odnosno starešinstva gasilske zveze;
2. po ukazu starešine in
3. po ukazu starešine višje predpostavljene ustanove.

Čl. 8.

Izredne inspekcije lahko v zelo nujnih primerih (požari večjih obsegov in druge katastrofalne nezgode) podvzamejo organi iz člena 3. tudi na lastno pobudo, in to:

- a) starešine gasilskih žup, kadar vidijo, da je to potrebno, pač morajo pa o tem podati poročilo na prvi sledeči seji župne uprave;
- b) gasilski inspektorji in vrhovni inspektor gasilske službe po predhodnem odobrenju svojih starešin.

Čl. 9.

Vsi organi, ki so po točki 3. tega Predpisa dolžni vršiti redne inspekcije, morajo, razen splošnega načrta za potovanje za vse leto, izdelati inspekcijski potni načrt za vsako potovanje rednih in izrednih inspekcij. Ta potni načrt mora vsebovati:

1. smer in predvideno trajanje potovanja (dan odhoda in povratka);
2. točen dan in čas bivanja v vsakem posameznem kraju;
3. svrhu bivanja v vsakem poedinem kraju in
4. stroške po »Predpisu o povračilu potnih stroškov«.

Ta inspekcijski potni načrt napravijo v treh izvodih, ki gaodobrijo ustanove člena 5. tega Predpisa. En tak izvod ostane v arhivu dotične ustanove, drugi se pošlje pristojni nadrejeni ustanovi, a tretjega obdrži za sebe inspekcijski organ.

Čl. 10.

Za vršenje izredne inspekcije v zelo nujnih primerih, ni treba izdelovati načrta, kakor je to v členu 9. predpisano, toda po izvršeni inspekciji se bo predložilo poročilo o razlogih, ki so dovedli do izredne inspekcije in vse ostalo, kar vsebuje člen 9. tega Predpisa. To poročilo naj se predloži najpozneje v roku treh dni po izvršeni izredni inspekciji.

Čl. 11.

N a m e n.

Namen inspekcije je, da višja gasilska ustanova z budnim očesom gleda in stalno zasleduje vsako delo in poslovanje svoje podrejene ustanove in da od časa do časa službeno ugotovi:

1. obče stanje nižjih ustanov;
2. v kakšnem stanju se nahajajo naprave, orodje, uniforme, orodjarna itd.;
3. številčno stanje ljudi, njihovo agilnost in delovno sposobnost po čl. 14. Pravil o gasilski službi;
4. delo, agilnost in strokovno sposobnost vseh zapovedujočih častnikov, predvidenih v čl. 34.—37., podčastnikov in gasilcev, predvidenih v čl. 40.—42., potem častnikov po čl. 43.—45. Pravil o gasilski službi. V višjih ustanovah, v župi po § 43., a v zajednici po § 57. Zakona o organizaciji gasilstva;
5. da se dajo navodila za vršenje gasilskih tečajev in izpitov, kakor tudi za organizacijo in delo naraščaja;
6. da se dajo potrebna navodila v zvezi z delom obrambe domovine pred sovražnim napadom iz zraka in
7. da se dajo smernice in obča navodila, a po potrebi tudi ukazi za nadaljnje delo v duhu Zakona o organizaciji gasilstva in z njim v zvezi izdanih predpisov.

Čl. 12.

Da inspekcijski organ višje ustanove ugotovi točno stanje nižje ustanove po čl. 11. tega Predpisa, se lahko posluži:

a) v č e t i :

1. vseh podatkov iz členov 3. in 16. Predpisa o pisarniškem in blagajniškem poslovanju;
2. izvajanja praktičnih del pri vaji in izpraševanja v šoli in
3. vseh drugih podatkov, ki so mu v ugotovitev točnega položaja potrebni;

b) v ž u p i :

1. vseh podatkov iz členov 3., 14. in 18. Predpisa o pisarniškem in blagajniškem poslovanju in
2. vseh drugih podatkov, ki jih smatra, da so mu v svrhu točnega izvida potrebni;

c) v z a j e d n i c i :

1. vseh podatkov iz členov 3., 15. in 19. Predpisa o pisarniškem in blagajniškem poslovanju in
2. vseh drugih podatkov, ki jih smatra, da so mu potrebni v svrhu točnega izvida.

Čl. 13.

O vsaki izvršeni inspekciji bo vpisal inspekcijski organ v inspekcijsko knjigo dotične ustanove vse, kar je pregledal, v kakšnem stanju je našel in katere smernice, navodila in eventualne ukaze je dal za nadaljnje delo.

V primeru nerednosti in če je kdo vedoma prekršil Zakon o organizaciji gasilstva in z njim v zvezi izdanih predpisov, naj postopa inspekcijski organ po členu 27. Predpisa o pisarniškem in blagajniškem poslovanju.

Čl. 14.

Po vsaki inspekciji je dolžan inspekcijski organ predložiti svoji ustanovi:

1. skupno pismeno poročilo o izvršenem inspekcijskem potovanju po odobrenem potnem načrtu;
2. rezultat svojega izvida;
3. poročilo o eventualnih navodilih in ukazih, ki jih je dal in
4. predloge, ki so potrebni višji nadrejeni ustanovi.

Čl. 15.

Kadar prisostvuje inspekcijski organ po členu 3. tečajem in izpitom, se ne smatra, da bi vršil inspekcijsko službo po tem predpisu. Delokrog njegovega dela in dolžnost v takih primerih odreja drug predpis.

Čl. 16.

Stroške za inspekcije nosi ustanova, ki inspekcijo vrši.
Stroške za izredne inspekcije nosi ustanova, pri kateri se izredna inspekcija vrši, če se je morala inspekcija izvršiti po njeni krivdi in če se ta krivda tudi dokaže. V nasprotnem primeru pa nosi stroške ona ustanova, ki je inspekcijo odredila.

Čl. 17.

Ta Predpis je sprejet na seji Uprave gasilske zveze kraljevine Jugoslavije, ki je bila 28., 29. in 30. januarja 1936. leta.

Predavanje z oficirskega tečaja v Beogradu.

Bojni strupi

I.

Obči pojem o napadu iz zraka.

Svetovna vojna 1. 1914.—1918. nam je jasno pokazala, po kateri smeri se bo razvijala bodoča vojna in nas opozorila na letalstvo, ki bo v bodoči vojni igralo eno najvažnejših vlog.

V času pretekle vojne je vojno letalstvo, čeprav je bilo tako rekoč šele v povojih, storilo mnogo uslug vojskujočim armadam. V začetku vojne je služilo zgolj v poizvedovalne namene, toda med vojno se je tako izpopolnilo, da so se avijoni lahko borili med seboj, napadali določena mesta na zemlji in nosili napadalna sredstva: vžigalne in eksplozivne bombe nad velika sovražna mesta in važne industrijske centre in so tako z zažiganjem, rušenjem in pobijanjem povzročali paniko ne samo med vojaštvom, temveč tudi med prebivalstvom v zaledju in zraven tega onemogočali ali zmanjševali vojno industrijo v industrijskih centrih.

Bojni strupi, ki so jih uporabili prvič Nemci 22. aprila 1915. leta kot napadalno sredstvo, so pokazali veliko praktično vrednost in dosegli izvrstne rezultate, ker so bili novost in presenečenje, seveda pa tudi zaradi nemožne obrambe in velikih izgub, ki so jih utrpele zavezniške trupe pri ljudeh, živini in materialu. V teku vojne se je kemijska industrija bolj in bolj izpopolnjevala v pogledu pridobivanja novih, jačjih bojnih strupov, kakor seveda glede načina njihove uporabe.

S koncem svetovne vojne se kemijska industrija in avijatika nista nehali izpopolnjevati, temveč sta se tako izpopolnili, da danes tvorita nove vojne oddelke, ki bodo v bodoči vojni igrali eno najvažnejših vlog.

Pred uporabo avijonov je bila notranjost vojskujoče se države varna pred sovražnim napadom, če so bile le meje dobro varovane in branjene. Danes je prav nasprotno, poleg trup, ki branijo meje, je izpostavljen vsak del teritorija, ki je v območju delovanja sovražnih avijonov, naglemu in nenadnemu napadu iz zraka. Avijon ni izpremenil na nek način samo načina bojevanja, temveč tudi pojem o mejah, kajti ne računa več z linijami na mejah, ki jih lahko preleti in prenese borbo na sovražni teritorij sam, nakar se vrne na svoje izhodno mesto.

Ni več razlike med fronto in zaledjem, kakor nekoč, temveč v bodoči vojni bodo izpostavljeni napadom oni deli, kjer deluje vojna sila, a v znatni meri še bolj oni deli v zaledju in to v bližnjem in daljnem. V bodoči vojni bodo torej izpostavljeni napadom tudi prebivalci vojskujočih se držav in bo tudi prebivalstvo moralo nositi vse posledice uporabe tega novega orožja.

Verjetno bodo cilji in nameni sovražnega letalstva pri napadih ti-le:

Da poruši baze letalstva in da uniči sredstva vojne sile, da bo na ta način delovanje v zraku svobodno.

Da z napadi na koncentracijska mesta, z rušenjem železniških in ladijskih stanic, mostov, cest in železniških prog zavira mobilizacijo in koncentracijo vojske.

Da ruši važne tovarne, ki preskrbujejo vojsko z municijo, hrano in ostalimi potrebščinami, vojna skladišča municije, hrane, sanitetnega materiala itd. in druge za vojno silo in civilno prebivalstvo važne objekte.

Da napadajo prestolnico, večja mesta in važne industrijske centre z namenom požiganja, rušenja in ubijanja, da s tem demoralizira prebivalstvo, povzroča paniko in s tem ubija voljo do nadaljnjega vojskovanja.

Da vrže letake z lažnivimi poročili z namenom, da slabo vplivajo na razpoloženje in moralo prebivalstva in organov raznih javnih služb.

Nevarnost napada iz zraka je zelo velika, ako ne bodo funkcionarji javnih služb pravočasno spoznali natančno vrsto napadalnih sredstev, njihovega delovanja in efektivnosti, a predvsem, če ne bodo poučeni o hitri uporabi obrambnih ukrepov, ki jih je treba pravočasno pripraviti še v mirni dobi. V tem primeru je lahko napad iz zraka strašen in odločujoč.

Zato je potrebno, da se vse ljudstvo natančno pouči, kakšna bo bodoča vojna v resnici, da ne bo to le boj vojsk na frontah, temveč borba vsega prebivalstva vojskujočih se držav.

II.

Sredstva za napad in njihov učinek.

Napad se bo običajno vršil s pomočjo aeroplanov in hidroplanov za bombardiranje podnevi in ponoči in včasih tudi s pomočjo izvidniških in borbenih aparatov. Razen aeroplanov in hidroplanov se lahko uporabijo za napad iz zraka tudi zračne ladje, imenovane »dirizabli«.

Napadalna sredstva so lahko: bombe, vžigalne in eksplozivne, bojni strupi, strojnice, tudi brzostrelni topovi in torpedi. Razen teh sredstev za neposredno učinkovanje se lahko uporabijo še sredstva s posrednim učinkom: metanje letakov iz zrakoplovov, prenašanje ogleduhov in oboroženih oddelkov za uničevanje posameznih objektov: mostov, central, tovarn, skladišč itd.

Bombe so glavno napadalno sredstvo. Lahko so polnjene z zažigalnim ali eksplozivnim materialom ali z bojnimi strupi in bakterijami.

Teža bomb je različna. Dosedaj preizkušene bombe so težke od 1 do 2000 kg. Uporaba bomb, ki so težke preko 1000 kg je šele v teku preiskavanj. Za sedaj se smatra, da je koristneje nositi s seboj tri bombe, od katerih tehta vsaka po 300 kg, kakor pa eno samo bombo, ki je težka 1000 kg.

Bombe se lahko mečejo iz višine 6000 metrov, a bolj uspešen je njihov učinek, ako se mečejo približno iz višine 2000 m.

1. Zažigalne bombe.

Zažigalne bombe so najopasnejše od vseh bomb, ki jih nosi avijon s seboj. Po večini so male in težke od 1 do 5 kg. Angleške zažigalne bombe sistema »Baby« so težke 200 gramov! Cilj teh bomb je, da prebijejo krovno konstrukcijo in povzročijo požar na podstrešju. Ker en sam aeroplan lahko nese s seboj veliko število takšnih bomb, lahko v enem samem letu izvrši in povzroči mnogo požarov na različnih mestih. Ako so atmosferske prilike primerne, t. j. eventualno piha močan veter, tedaj se lahko število požarov zelo poveča. Takšne bombe se polnijo s fosforjem ali pa z zmesjo aluminija v prahu in železovega oksida, ki je znana pod imenom »termit«. Dalje se polnijo še s kovinskim natrijem in z drugimi zažigalnimi zmesmi. Nemci so v času svetovne vojne napravili veliko količino vžigalnih bomb, ki so bile znane pod imenom »Elektron-bombe«. Te bombe so bile napolnjene s termitom in elektron-kovino, t. j. zlitino magnezija z aluminijem, a omt je bil iz čistega magnezija. Težke so bile te bombe 1 kg. Kadar se takšne bombe s termitom ali elektronom užgo, daje kemijska reakcija pri gorenju približno 3000 stopinj vročine in ta toplota topi tudi najdebelejše železne nosilce. Ogenj se z vodo ne da pogasiti, kajti voda še pospešuje proces zgorevanja (elementi vode razpadajo in kisik, ki iz njega sestoji voda, pospešuje gorenje, dočim vodik gori).

Poleg vžigalnih bomb je treba opozoriti še na različne vžigalne zmesi in tekočine, ki jih tudi lahko mečejo ali izlivajo z avijona po ali pred bombardiranjem z namenom, da dosežejo čim večji požar. Takšne zmesi so: nafta, bencin, petrolej, rumeni fosfor in žveplov ogljik, razredčen z veliko množino terpentina itd.

2. Eksplozivne (razdiralne) bombe.

Takšne bombe so lahko male in velike. Male so težke od 5 do 20 kg in eksplodirajo takoj, ko udarijo in drobci lete na vse strani, tako da lahko še v razdalji 300 metrov od mesta eksplozije povzročajo veliko škodo. Takšne bombe so namenjene za žive cilje: torej za ubijanje ljudi in živali.

Velike bombe so težke od 50 do 1000 kg ali pa še več. Te ne eksplodirajo takoj pri udaru, temveč šele tedaj, ko prodrejo v zgradbo ali zemljo. Prodorna sila in moč eksplozije teh bomb je odvisna od teže bombe same in količine eksplozivnih tvarin, ki so v njej. Takšne bombe služijo za rušenje važnih objektov, tovarn, mostov, železniških stanic, skladišč itd.

3. Strupene bombe

Bombe, ki so polnjene z bojnimistrupi, imajo tanko prevleko in strupi se nahajajo v njih v tekočem ali trdnem stanju. Eksplozivno polnjenje je navadno slabo, zavisi pa od agregatnega stanja strupa, njegove gostote in hlapljivosti. Takšna bomba vsebuje 50—60% strupa od skupne teže. Strup se pod vplivom eksplozije pretvarja v zelo droben prah, ali pa drobne kapljice (n. pr. iperit) ali se pa pri navadni temperaturi zaradi zelo nizkega vrelišča takoj pretvarja v plin, ki se meša z zrakom in tako zelo dolgo lebdi in se obdrži v njem in na ta način zaradi dihanja tega zastrupljenega zraka prihaja v dihalne organe, kjer povzroča težka zastrupljenja in poškodbe.

Razen bomb, ki so polnjene z bojnimi strupi, poznamo tudi sipanje strupov v obliki dežja ali rose iz posebnih posod na letalu s pomočjo stisnjene zraza, ogljikovega dvokisa ali zmešane z dimnimi sredstvi, ki so težja od zraza, da padajo potem tako pomešani počasi proti zemlji, kjer se obdrže dalj časa. V tem primeru mora avijon leteti zelo nizko in se ob tem sam izpostavlja nevarnosti.

Pod nazivom bojni strupi se razumejo takšna sredstva, ki jih uporablja sovražnik v vojni, da zastrupi zrak za dihanje, zemljišča in ulice, stanovanjske zgradbe, posteljnino, hrano in vodo in s tem povzroča pri nezaščitenih ljudeh, kakor tudi pri onih, ki so slabo namestili plinske maske, hitro smrt ali takšna obolenja, ki jih onesposobijo za dalj časa.

Bojni strupi so lahko: v trdnem (arsini), tekočem in plinastem stanju. Največ bojnih strupov je tekočih.

Bojni strupi so po večini težji od zraza (klor 2,5 a fozgen 3,5 krat) zaradi tega polze po terenu in prvenstveno napolnjujejo udrtine, jame, kleti in sploh vsa nižje ležeča mesta. Lahko jih spoznamo po duhu, ker ima vsak strup svoj poseben značilen duh. Večina strupov že v zelo slabi koncentraciji draži oči, nosno sluznico in dihalne organe (solzenje, kihanje in kašljanje); poznamo pa tudi takšne strupe, ki ne dražijo takoj niti enega prej omenjenih organov in nimajo niti nobenega duha, ker jim duh lahko odvezamo s posebnimi sredstvi ali prikrijemo z duhom drugih strupov.

Po učinkovanju na naše organe delimo strupe na:

- a) Dušljivce.
- b) Mehurjevce ali kožavce.
- c) Solzivce.
- č) Kihavce.
- d) Prave strupe.

Med glavne bojne strupe, ki so jih uporabljali v vojni od 1914. do 1918. prištevamo:

Klor, ki je prvenstveno dušljivec in deluje kot kratkotrajni strup. Ima karakterističen dušljiv vzduh.

Fozgen je eden od najmočnejših dušljivcev in je prav tako kratkotrajen. Diši po gnilem sadju, listju in plesnivem senu. Vrelišče 8°C .

Difozgen, dušljivec in kratkotrajen, sličen fozgenu. Vrelišče 127°C .

Iperit (gorčični plin) je prvenstveno mehurjavec, učinkuje pa tudi kot dušljivec in splošni strup. Je zelo dolgotrajen in zahrbtn. Ima karakterističen duh po gorčici in česnu. Vrelišče 218°C .

Arsini so kihavci in kratkotrajni. Tekoči arsini lahko učinkujejo tudi kot mehurjevci.

Cijanvodikova kislina je živčni strup, kratkotrajnega učinka in lažji od zraza.

Pri eksploziji bomb in granat in povsod, kjer nepopolno zgorevajo ogljika bogate snovi, se proizvaja velika množina ogljikovega monoksida. Ogljikov monoksid deluje na krvni hemoglobin, kateremu preprečuje sprejemanje kisika iz zraza. Strup je kratkotrajen, brez duha in okusa in je lažji od zraza.

Od vseh strupov, ki so jih uporabljali v svetovni vojni, je treba posvetiti največjo pažnjo dušljivcem in mehurjevcem, ki jih bodo najbrže uporabljali tudi v bodoči vojni. Pripomniti je treba še to, da je smrtni učinek strupov sedaj mnogo večji, kakor v pretekli vojni, to pa zaradi spajanja in mešanja različnih strupov in boljšega načina izdelave.

Razen gori navedenih strupov omenjajo danes tudi takšne strupe, ki prodrejo skozi kožo, ne da bi jo poškodovali in učinkujejo direktno na živčevje. Ti strupi povzročajo že v sorazmerno malih količinah kronične in neozdravljive omotnje uma. Takšni strupi so: svinčev tetraetil, dietil telurja in ostale organo-metalne in metaloidne spojine. Njihovi učinki so še neraziskani.

Dušljivci dražijo dihalne organe, povzročajo močan kašelj, dušenje in krče v grlu, občutek strahu in končno smrt. Ako zastrupljena oseba preživi, zgine otok pljuč, zdravljenje pa napreduje zelo počasi in pušča za seboj trajna pljučna obolenja (kronični bronhitis, razširjenje pljučnih mehurčkov itd.).

V skupino dušljivcev spadajo: klor, fozgen, difozgen itd.

Mehurjevci napadajo (skozi obleko) kožo, oči in dihala. Ti strupi povzročajo na koži najprej rdečico, nato opekline in mehurje. Enake posledice lahko opazimo tudi na dihalih, kar povzroča največjo smrtno nevarnost. Poškodbe se pojavljajo šele po nekaj urah (3, 6, 12 ali še več), kar zavisi od nasičenosti strupa v zraku in njegovega stanja — ali je učinkovitost kot para ali kot tekočina. Ozdravljenje je zelo počasno, a poškodovani organi (oči in grlo) so vedno zelo občutljivi pred vplivi vetra, sonca, dima, prahu in mraza.

V to skupino spadata: iperit in luizit.

Solzivci dražijo oči in očesno veznico, povzročajo močno solzenje in za nekaj časa onemogočajo gledanje. Njihov učinek je kratkotrajen in dražljaji, kakor tudi solzenje hitro izgine samo od sebe. Ti strupi navadno ne povzročajo smrti.

V skupino solzljivcev spadajo: kloracetofenon, benzil - bromid itd.

(Dalje prih.)

Fister, Radovljica:

Nekaj za vsakega

Precej se danes govori in piše o preureditvi gasilstva, da bi se nudila pomoč bližnjemu čim hitreje in izdatneje. V zvezi s tem se mi zdi potrebno, da bi se to pot dotaknil tistega, ki naj bi bil usposobljen, discipliniran, — da bi nekaj povedal gasilcu.

Tehnične novosti nam pomagajo gledati v širši svet, zato se vrsti mimo naših oči in ušes vedno več in več najrazličnejšega, po vsem svetu in z najrazličnejšimi vplivi doživetega. Ob vsem tem pestrem, iz dobrega in zla rojenem, ki vse bolj beži mimo nas, vedno več hočemo in hočemo. Ni pa v našem hotenju jasnosti in doslednosti, ker ob premnogem vabljevem preslabo doživljamo. Zato se zgodi, da to, kar imamo vsak čas pred očmi, premalo poznamo. Pozabljamo na mero, pozabljamo na svoje sposobnosti in ob velikem hotenju pešamo. Prehitro živimo, pa preplitvo. Preveč posnemamo, ker premalo spoznamo.

Predno pa se pripraviš, da bi sebe prekoval, ostani pri sebi in se ne oziraj v vrtince sveta. Kar boš prečital, dobro premisli, kar boš sprejel, po tem tudi živi!

Lastna poglabitev ne obeta komodnosti, pač pa premagovanje in samopoved! Zato pa nagraja z jeklenim značajem.

Kakšne so dolžnosti gasilca?

Odzovi se klicu k nesreči! Mnogo premagovanja zahteva ta vezanost. Kratko — iti je treba!

Poslušaj povelja! Kako je to možno brez zaupanja v sposobnost odločujočih? Ali morem nekoga poslušati, če ga ne spoštujem? Koliko samozatajevanja je treba v naglici, ki najbolj vznemirja! Kombinirano delo pozna le eno voljo, kot vse telo le eno srce. Le eno povelje je uspešno in če si člen v verigi, ga izpolni, da se pri tebi veriga ne raztrga!

Delaj vestno! Tudi to zahteva najboljšo voljo. Vselej se ločijo dela po teži in če je slučajno tvoje težje, ga skrbno izvrši! Če svoje dobro opraviš, največ storiš!

Delaj previdno! Izogibaj se nepotrebne škode, delaj kakor na svojem!

Pri delu molči! Trezen delavec malo govori. Tudi po delu ne išče hvale. Le slabo delo rabi zagovor!

Surov, domišljav, prepirljiv, lažniv ali celo kradljiv gasilec je pa slabši od zijal, ki se brez srca ob nesreči naslanjajo. Tudi tisti, ki mu je mar le čisti dobiček, ni boljši od tistega, ki je z namenom povzročil nesrečo.

Gasilsko delo je težko in zahteva celega človeka!

Ne le pri nesreči, vse to velja tudi pri delu v društvu. Če na sestankih ničesar ne iščeš, boš malo dobil. Bodi domač in vesel, pa boš gotovo našel oddih. V slabem se brzdaj in v dobrem krepí, pa te bo vsakdo vzljubil. Ko boš postal prijateljem nenadomestljiv, takrat bo šele prijateljstvo živo.

Prijatelj ostani tudi v borbi za kruh, ker močan je, kdor je vztrajen!

Prijateljstvo, ki se v iskrenih vsakdanjih stikih jači, četo poživlja!

Na slavnosti zamazan, zrahljan in pijan tudi ne predstavlja usposobljenega gasilca. Tak rogovilež ne izgleda, da je član čete, ki bi bila jeklena, brezhibna. Ni dovolj, da si samo v kroju spodoben, ljudje te imajo vsak dan za gasilca.

Vsak naj skrbi najprej za sebe, da bo neoporečen, pa bo opravljal veliko delo!

Šele tedaj, ko bodo v četah ugledni člani, bodo prenehale razne klevete, ki jih ne zasluži gasilska ideja!

Komur se zdi to nepotrebno, naj obrne list — vesel, ker gotovo je že izklesan in bela vrana.

UČITELJSKA TISKARNA reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6

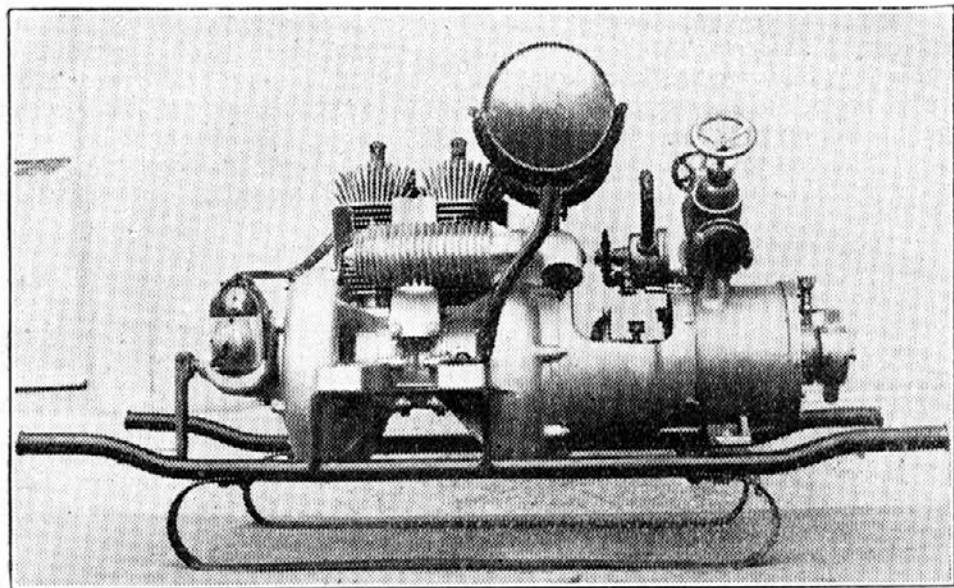
tiska vse za Vas, i. s.: društveno glasilo, tiskovine, pisemski papir, vabila, posetnice, letake, lepake, cenike, kataloge in še mnogo drugega

KNJIGARNA

**LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6
MARIBOR, PALAČA BAN. HRANILNICE**

ima bogato zalogo leposlovnih in strokovnih knjig za Vaše knjižnice in za Vašo osebno uporabo. Poleg slovenskih knjig ima tudi zalogo drugih slovanskih, francoskih, angleških in nemških knjig. — Revije, časopisi, znanstveni listi. — Velika zaloga slik.

Pišite po kataloge in cenike!

Gasilske čete, pozor!

Predno kupite novo motorno črpalko, se obrnite na našo tovarno

„LIV“

**kovinska industrijska komanditna družba
v Št. Vidu nad Ljubljano**

v kateri izdelujemo vse vrste motornih črpalk z vdelanimi motorji od 8 — 28 Ks. Motorji so svetovnoznanih tvrdk. Črpalke s temi motorji dajejo na minuto od 600 do 1400 l vode in imajo pri zaprtih ventilih od 12 do 20 atmosfer pritiska

Motorji se hladijo z vodo ali z zrakom. Posebno priporočamo gasilskim četam motorje, ki se hladijo z zrakom, ker je ravnanje s temi motorji enostavno in se z lahkoto priuči ž njimi ravnati. — Črpalke z motorji na zračno hlajenje je preizkusila komisija gasilske zajednice v Ljubljani in nabavo priporočala ravno zaradi njihove enostavnosti. — Cene našim motornim črpalkam so najnižje, izdelek je prvovrsten, ugodni plačilni pogoji, kratek dobavni rok in brezhibno delovanje

Zahtevajte brezplačne ponudbe in brezobvezni poset našega zastopnika!